

Middelburg, 3 januari 2014

ZOEK DE VERSCHILLEN IN HET PLAN VAN AANPAK

Na veel getouwtrek heeft de GroenLinks Statenfractie de beschikking gekregen over het Plan van Aanpak (PvA) voor de inspectie van het reactorvat van de kerncentrale (KC) Borssele. De directie van EPZ heeft al het (on)mogelijke gedaan om dit tegen te houden. Het is aan (de ambtelijke inzet van) het ministerie van EZ te danken dat het PvA nu (grotendeels) openbaar is. De uitkomsten ervan stellen niet gerust.

Provinciale Staten van Zeeland namen op 31 mei 2013 een motie aan met het verzoek alsnog een integrale / 100% controle uit te voeren naar mogelijke haarscheurtjes in het reactorvat van de KC Borssele. EPZ moet welhaast gedacht hebben dat toen al over het PvA beschikt werd. Immers, de tekst van de motie is nagenoeg gelijk met het eerste concept van het PvA. De Staten spreken daarin uit dat:

“het wenselijk is het reactorvat bij de eerstvolgende gelegenheid - maar niet later dan de eerstvolgende geplande onderhoudsstop - integraal (= 100%) te controleren op de mogelijke aanwezigheid van haarscheurtjes”.

Minister Kamp (EZ), geheel gerustgesteld door het PvA, legde het verzoek naast zich neer. Dat was voor GroenLinks reden het PvA voor de inspectie van het reactorvat op te vragen bij EPZ. EPZ antwoordde dat het plan (nog) niet verstrekt kon worden, gelet op een lopende procedure van Greenpeace tegen de KC Borssele / de KFD. Deze laatste dienst zou desgevraagd geweigerd hebben het rapport openbaar te maken. Thans blijkt dat EPZ bezijden de waarheid sprak, om het netjes te formuleren. Uit de brieven genoemd onder 1 en 2 in de lijst van geraadpleegde literatuur blijkt dat EPZ op voorhand een beroep deed op art. 10, lid 1 sub c van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob)ⁱ. Dit mag beschouwd worden als ‘a very serious matter’. De betrouwbaarheid van de informatieverstrekking door EPZ staat hiermee ter discussie. In het PvA staat daarover het volgende: “De pers waardeert tot nu toe onze open houding en is geïnteresseerd in wat EPZ te melden heeft.” Die informatie blijkt nu zeer selectief te worden verstrekt.

HET PLAN VAN AANPAK

Minister Kamp van EZ stelt in zijn brief d.d. 26 juni 2013 dat hij: “op basis van dit rapport (PvA) geheel gerustgesteld is over de scheurtjesproblematiek.” Dat is ronduit verwonderlijk te noemen. Het PvA is namelijk niet in een keer geschreven. In een tweede versie zijn op verzoek van de KFD (Kernfysische Dienst) de ‘nodige correcties’ aangebracht. Ik noem de belangrijkste:

Concept-PvA	Definitief PvA
Integrale inspectie reactorvatwand	Inspectie reactorvatwand
Vat is 100% vrij van rapporteerbare indicaties	Is vrij van rapporteerbare indicaties
Gezien de geometrie van het vat is het niet mogelijk de 4 banen van onder tot boven te meten	Aansluiten bij de internationale praktijk van centrales die ook een inspectie hebben uitgevoerd (KC's Ringhals en Mühleberg)
In eerste instantie wordt 44% van het oppervlak onderzocht	Er worden 4 verticale banen van 1m breed onderzocht

De verschillen spreken voor zich:

- Er wordt niet gekozen voor (de aanvankelijk door EPZ toegezegde) integrale inspectie.
- Het vat is 'opeens' niet meer 100% vrij van rapporteerbare indicaties.
- Er wordt aangesloten bij de internationale (?) praktijk van meten.
- Het onderzoek in eerste instantie wordt vervangen door een definitieve onderzoeksopzet.

Wat het meest opvalt, is 'het aansluiten bij de internationale praktijk'. Verwezen wordt daarvoor naar de KC's in Ringhals en Mühleberg. Vraag blijft wat wordt bedoeld met de internationale praktijk.

KC MÜHLEBERG

De kuip van de reactor in het Zwitserse Mühleberg is intact en vertoont geen anomalieën zoals er zijn ontdekt in de kernreactor Doel 3. Dat blijkt na onderzoek door BKW, de uitbater van de centrale. Er werd beslist de reactorkuip te onderzoeken, omdat bij de bouw ervan ook een beroep werd gedaan op Rotterdamsche Droogdok Maatschappij, dezelfde maatschappij die de reactorkuip in Doel 3 plaatste. "Uit een analyse van de ultrasone data blijkt dat het kuipvat intact is en dat er geen sprake is van productiefouten van het type zoals die vermoed worden in Doel 3", luidt het in een persbericht van BKW. "De veiligheid van de centrale is gewaarborgd."

Een woordvoerder van BKW benadrukte dat er ook belangrijke verschillen zijn tussen Mühleberg en Doel 3, zoals de muurdikte en het productietijdstip. Mühleberg is ook een veel kleinere centrale dan Doel 3. Er zijn wereldwijd 22 reactorkuipen van het betrokken type geplaatst.ⁱⁱ Zwitserland gaat zijn KC's op termijn sluiten.

KC RINGHALS

In Zwitserland staan twee centrales waaraan RDM geleverd heeft. "Hier zijn andere technieken gebruikt dan in Doel. Het meeste materiaal kwam uit Japan en Frankrijk", zegt Kraftwerk Leibstadt. "Ongerust zijn we helemaal niet."

Idem in Zweden. "Het is voorbarig om al conclusies te trekken uit de problemen in Doel. Daarvoor hebben we meer gegevens nodig", luidt het bij de centrale van Ringhals. "Wij plannen alleen het jaarlijkse onderhoud."ⁱⁱⁱ

De informatie op internet geeft onvoldoende resultaat over de gebruikte onderzoeksmethode. Ook in het PvA staat daarover niets vermeld. Het is daardoor niet traceerbaar welke overeenkomsten er al dan niet zijn tussen deze KC's. Bovendien is een vergelijking met twee KC's wel erg aan de magere kant. Er kan daarom niet gesproken worden van een degelijk vergelijkend onderzoek.

“REACTORVAT BORSSELE IN UITSTEKENDE CONDITIE”

Dat staat vermeld in Kernvisie magazine van november 2012. Het is de kop van het artikel, gesteld door Machiel Bos, senior engineer van elektriciteitsproducent EPZ. Zijn uitspraak is gedaan toen het testen van het reactorvat nog moest beginnen. Het behoeft dus enige nuancering. Machiel Bos is zeer waarschijnlijk ook de projectleider geweest van het onderzoek naar haarscheurtjes. Edoch zijn naam is weggelakt in het PvA. Dat geldt ook voor vermoedelijk de naam van Jan van Cappelle, hoofd kerncentrale Borssele. Hij stelde al eerder in EenVandaag dat het staal dat voor Borssele werd gebruikt door zijn andere samenstelling veel minder gevoelig is voor fabricagefouten zoals die in Doel gevonden zijn. Vraag is waarom verantwoordelijk minister Kamp genoeg nam met een onderzoeksmethode (het gecorrigeerde PvA) waarvan de uitslag al vooraf vaststond? En waarom mochten de slagers in deze hun eigen vlees keuren?

Een ander opvallend punt is de afwezigheid in deze van de Commissie van deskundigen benchmarking nucleaire veiligheid KCB. Deze commissie is ingesteld bij het convenant KC Borssele d.d. 16 juni 2006.^{iv} De commissie stemt haar werkzaamheden onder andere voor wat betreft de tijd en de onderwerpen af met die van de Kernfysische Dienst. Zouden zij elkaar hierover niet gesproken hebben? In het ontkennende geval is er alle reden om ons zorgen te maken over de veiligheid van de KC! Zo ja, welk advies gaf de commissie dan af? Het PvA rept er niet over.

COMMUNICATIE EPZ NAAR DE BURGERS

EPZ stelt actiever te gaan communiceren naar externe doelgroepen na de gebeurtenissen in Japan: “Open en transparante communicatie draagt bij aan versterking van het draagvlak aan de KC.” Vervolgens wordt verwezen naar verschillende tijdschriften, kranten etc. en de website van EPZ. Van de laatste valt op dat deze wel erg ‘clean’ wordt gehouden. Die informatie is eenzijdig en daardoor onvolledig. Dat wordt helaas bevestigd door de pogingen van EPZ het Wob-verzoek tegen te houden. Waarom staat dat niet gewoon op de site van EPZ? Via een advocatenkantoor werd ieder bruikbaar artikel uit de Wob aangevoerd om het verzoek maar tegen te houden. Soms kwam het zelfs ludiek over. Een voorbeeld staat genoemd op de site van GroenLinks Zeeland: <http://www.zeelandnet.nl/weblog/groenleen/> - een mooie kerstgedachte d.d. 22 december 2013. Waarom staat de brief van de EPZ-advocaat niet op de site van EPZ?

CONCLUSIES

De volgende conclusies zijn te trekken:

1. In eerste instantie was EPZ voornemens uiteindelijk een 100% controle uit te voeren op het reactorvat.
2. Op advies / aandringen van de KFD is het reactorvat uiteindelijk voor ca. 40% gecontroleerd.
3. De KFD is onderdeel van de Inspectie Leefomgeving en Transport, Domein Risicovolle Bedrijven, van het ministerie van EZ. De minister is hiervoor verantwoordelijk.
4. De vermoedelijke opstellers van het PvA waren er vooraf al van overtuigd dat het reactorvat in uitstekende conditie was.
5. De KC Borssele moet storingen in het proces of problemen bij de beveiliging melden bij de KFD.
6. De KFD gaf dwingende aanwijzingen voor het concept-PvA. Hierdoor is de mogelijkheid voor een objectieve controle / handhaving komen te vervallen.

EPZ heeft zich van meet af aan ingezet om het PvA geheim te houden en zich vervolgens tot het uiterste toe ingespannen openbaarmaking ervan te voorkomen.

SLOTCONCLUSIES

1. Door cumulatie van bevoegdheden (ministerie EZ, KFD, EPZ) kan niet langer volgehouden worden dat de KC veilig is. Mede daardoor is een 100% controle van het reactorvat noodzakelijk. Dit onder toezicht van een onafhankelijke derde, bijvoorbeeld het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA), een autonome organisatie van de Verenigde Naties.
2. De KC kent een groot gebrek aan handhaving. Dit moet worden hersteld.

Kamerlid Liesbeth van Tongeren (GroenLinks) is zeer verontrust over de manier waarop wordt omgesprongen met de veiligheid van deze bejaarde kerncentrale. Bij gevaarlijke chemische bedrijven heeft de Onderzoeksraad voor de Veiligheid geconcludeerd dat het 'meedenken' en 'onderhandelingstoezicht' aan de basis liggen van de problemen met chemiebedrijf Odfjell.

De nota van GroenLinks Zeeland toont aan dat bij de KC Borssele precies hetzelfde risicovolle patroon bestaat.

GroenLinks zal Minister Kamp oproepen onderzoek, onderhoud en toezicht strikt onafhankelijk te organiseren en dus strak te scheiden.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

1. Motie controle reactorvat KCB op haarscheurtjes d.d. 31 mei 2013, <http://zeeland.groenlinks.nl/node/98058>.
2. PvA d.d. 11 januari 2013 (concept).
3. Idem d.d. 19 februari 2013 (eindversie).
4. Kernvisie d.d. november 2012.
5. Brief d.d. 26 juni 2013 kenmerk DGETM-PDNIV\ 13108065 van het ministerie van EZ aan Provinciale Staten van Zeeland.
6. Brief d.d. 17 september 2013 van de GroenLinks Statenfractie aan het ministerie van EZ inhoudende het verzoek het PvA openbaar te maken.
7. Chronologie 'Doel-3 fenomeen: <http://epz.nl/downloads> - Achtergrondinformatie reactorvatinspectie.
8. The Safety of Borssele Nuclear Power Station. First report of the Borssele Benchmark Committee, september 2013.

ⁱ Het verstrekken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:

c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft, die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;

ⁱⁱ <http://www.hln.be/hln/nl/6756/Kernenergie/article/detail/1493005/2012/08/29/Geen-fouten-ontdekt-in-Zwitserse-kernreactor.dhtml>

ⁱⁱⁱ <http://powerplants.vattenfall.nl/powerplant/ringhals>

^{iv} <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2006-136-p29-SC76083.html>